МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету права, публічного управління та національної безпеки
_____ Віталій ДАНКЕВИЧ
31 серпня 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія психології»

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини*
Спеціальність: С4 Психологія
Освітня програма: Психологія

Житомир - 2026

Розробники: Кулаковський Тарас Юрійович, к.психол.н., доцент

Інформація про викладача

Викладач (-і)	Кулаковський Тарас Юрійович
Профайл викладача (-ів)	Лінк на сторінку кафедри на сайті університету: Кафедра психології
Контактна інформація	taraskulakovsky@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=2662
Консультації	Очні та онлайн консультації через Zoom, Viber щовівторка з 13.00 до 15.00

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія психології» затверджена на засіданні кафедри психології
Протокол від "_25_"_серпня__2026 р. №2
Завідувач кафедри _____ Алла ЛИТВИНЧУК
Погоджено із гарантом освітньої програми «Психологія»
_____ Ірина ГРЕЧУХА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету права, публічного управління та національної безпеки
Протокол від "_31_"_____серпня_____2026 р. № _1_
Голова НМК _____ Леся ВАСИЛЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна форма</td></tr>
<tr><td rowspan="14">Загальна кількість кредитів – 6; годин – 180; змістових модулів – 2</td><td rowspan="2">Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Спеціальність С4 Психологія</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)</td><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>42 год.</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>108 год.</td><td>162 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма підсумкового контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">екзамен</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Історія психології» є формування системного уявлення про розвиток психологічного знання, становлення психології як науки, історичні передумови сучасних теорій та методів психологічного дослідження.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити предмет, методи, джерела та принципи історико-психологічного аналізу;
- простежити становлення уявлень про душу, свідомість, поведінку і психіку;
- проаналізувати психологічні погляди мислителів Античності та Середньовіччя;
- охарактеризувати розвиток психологічних ідей у добу Відродження і Нового часу;
- пояснити передумови виникнення експериментальної психології у XIX столітті;

- розкрити основні положення структуралізму, функціоналізму, біхевіоризму і гештальтпсихології;
- порівняти психоаналітичні, гуманістичні та когнітивні концепції;
- проаналізувати розвиток української психологічної думки;
- навчити критично працювати з першоджерелами та історико-науковими інтерпретаціями;
- сформувати навички аргументованого порівняння психологічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування компетентностей, визначених освітньою програмою, зокрема здатності аналізувати психологічні теорії, наукові джерела та історичний розвиток психологічного знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- предмет, завдання і методи історії психології;
- основні періоди розвитку психологічної думки;
- психологічні уявлення античних філософів;
- особливості психологічних концепцій Середньовіччя та Відродження;
- становлення психології у Новий час;
- внесок В. Вундта та інших засновників експериментальної психології;
- основні ідеї провідних психологічних шкіл XX століття;
- розвиток української психології;
- історичні передумови сучасних підходів у психології;
- принципи критичного аналізу історико-психологічних джерел.

вміти:

- визначати історичний контекст формування психологічних ідей;
- порівнювати підходи різних психологічних шкіл;
- аналізувати психологічні першоджерела;
- розрізняти історичні факти та їх сучасні інтерпретації;
- пояснювати зміну предмета психології в різні епохи;
- визначати внесок ключових учених у розвиток науки;
- аналізувати становлення методів психологічного дослідження;
- пов’язувати класичні теорії з актуальними проблемами психології;
- обґрунтовувати власні висновки з опорою на джерела;
- презентувати результати історико-психологічного аналізу.

Під час вивчення дисципліни розвиваються такі soft skills:

- критичне мислення;
- аргументація;
- академічне читання;
- аналіз першоджерел;
- інформаційна грамотність;
- публічний виступ;
- дискусія;

– самостійне навчання.

Вивчення дисципліни «Історія психології» спирається на загальну гуманітарну підготовку та сприяє засвоєнню інших фундаментальних психологічних дисциплін.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичні передумови становлення психологічної науки

Тема 1. Історія психології як галузь психологічної науки

1. Предмет, періодизація, методологія, джерела історико-психологічного дослідження.
2. Тема 2. Психологічні ідеї Античності
3. Платон, Арістотель, Гіппократ. Поняття душі, пізнання, темпераменту.
4. Тема 3. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження
5. Августин, Фома Аквінський, ренесансний гуманізм. Співвідношення віри, розуму й досвіду.

Тема 4. Психологія Нового часу та Просвітництва

1. Р. Декарт, Дж. Локк, Г. Лейбніц, Д. Гартлі. Раціоналізм та емпіризм.
2. Тема 5. Становлення наукової психології у XIX столітті
3. Психофізика Г. Фехнера, психофізіологія Г. Гельмгольца, лабораторія В. Вундта.
4. Змістовий модуль 2. Розвиток наукових психологічних шкіл і сучасної психології
5. Тема 6. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи

Е. Тітченер, В. Джеймс, Ф. Брентано. Методи інтроспекції та функціональний підхід.

1. Тема 7. Біхевіоризм і гештальтпсихологія
2. Дж. Вотсон, Б. Скіннер, М. Вертгаймер, В. Келер, К. Коффка.
3. Тема 8. Психоаналіз і психодинамічні концепції
4. З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер. Несвідоме, захисні механізми, особистість.
5. Тема 9. Гуманістична та когнітивна психологія

К. Роджерс, А. Маслоу, У. Найссер, Ж. Піаже. Становлення когнітивної науки.

1. Тема 10. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції
2. Г. Костюк, С. Рубінштейн, Л. Виготський та українська психологічна традиція; сучасні міждисциплінарні напрями.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	практ.	лаб	сам. р.		лекції	практ.	лаб	сам. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Історичні передумови становлення психологічної науки										
Тема 1. Історія психології як галузь психологічної науки	16	2	4		10	18	2	0		16
Тема 2. Психологічні ідеї Античності	16	2	4		10	18	0	2		16
Тема 3. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження	16	2	4		10	16	0	0		16
Тема 4. Психологія Нового часу та Просвітництва	16	2	4		10	16	0	0		16
Тема 5. Становлення наукової психології у XIX столітті	16	2	4		10	18	0	2		16
Разом за змістовим модулем 1	80	10	20		50	86	2	4		80
Змістовий модуль 2. Розвиток наукових психологічних шкіл і сучасної психології										
Тема 6. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи	18	4	4		10	18	2	0		16
Тема 7. Біхевіоризм і гештальтпсихологія	18	4	4		10	18	0	2		16
Тема 8. Психоаналіз і психодинамічні концепції	18	4	4		10	18	0	2		16

Тема 9. Гуманістична та когнітивна психологія	22	4	4		14	18	0	2		16
Тема 10. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції	24	4	6		14	22	2	2		18
Разом за змістовим модулем 2	100	20	22		58	94	4	8		82
Усього годин	180	30	42		108	180	6	12		162

5. Теми практичних/лабораторних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Історія психології як галузь психологічної науки. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	0
Тема 2. Психологічні ідеї Античності. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	2
Тема 3. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	0
Тема 4. Психологія Нового часу та Просвітництва. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	0
Тема 5. Становлення наукової психології у XIX столітті. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	2
Тема 6. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	0
Тема 7. Біхевіоризм і гештальтпсихологія. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	2
Тема 8. Психоаналіз і психодинамічні концепції. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	2
Тема 9. Гуманістична та когнітивна психологія. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	4	2
Тема 10. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції. Аналіз джерел і порівняння концепцій.	6	2
Всього	42	12

6. Самостійна робота

Назва теми та види завдань	Кількість годин	
Тема 1. Історія психології як галузь психологічної науки. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16

Тема 2. Психологічні ідеї Античності. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 3. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 4. Психологія Нового часу та Просвітництва. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 5. Становлення наукової психології у XIX столітті. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 6. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 7. Біхевіоризм і гештальтпсихологія. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 8. Психоаналіз і психодинамічні концепції. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	10	16
Тема 9. Гуманістична та когнітивна психологія. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	14	16
Тема 10. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції. Опрацювання літератури, конспект першоджерел, порівняльна таблиця та підготовка до дискусії.	14	18
Всього	108	162

7. Методи навчання

Методи навчання: проблемна лекція, пояснення, робота з історико-психологічними першоджерелами, порівняльний аналіз теорій, дискусія, семінар, презентація, індивідуальні завдання, самостійне опрацювання літератури.

На практичних заняттях використовуються аналіз текстів, історико-наукові кейси, порівняльні таблиці психологічних шкіл, обговорення аргументів і письмова рефлексія.

8. Форми контролю і методи оцінювання

Контроль результатів навчання з дисципліни «Історія психології» здійснюється через поточне оцінювання, модульні контрольні роботи, індивідуальне завдання та екзамен.

Поточний контроль охоплює усні відповіді, письмовий аналіз першоджерел, участь у дискусіях та виконання практичних завдань. Підсумковий контроль — екзамен.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Історія психології як галузь психологічної науки. основні поняття та історичний контекст теми.
2. Історія психології як галузь психологічної науки. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
3. Історія психології як галузь психологічної науки. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
4. Психологічні ідеї Античності. основні поняття та історичний контекст теми.
5. Психологічні ідеї Античності. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
6. Психологічні ідеї Античності. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
7. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження. основні поняття та історичний контекст теми.
8. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
9. Психологічні погляди Середньовіччя та Відродження. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
10. Психологія Нового часу та Просвітництва. основні поняття та історичний контекст теми.
11. Психологія Нового часу та Просвітництва. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
12. Психологія Нового часу та Просвітництва. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
13. Становлення наукової психології у XIX столітті. основні поняття та історичний контекст теми.
14. Становлення наукової психології у XIX столітті. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
15. Становлення наукової психології у XIX столітті. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
16. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи. основні поняття та історичний контекст теми.
17. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
18. Структуралізм, функціоналізм і ранні психологічні школи. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
19. Біхевіоризм і гештальтпсихологія. основні поняття та історичний контекст теми.
20. Біхевіоризм і гештальтпсихологія. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
21. Біхевіоризм і гештальтпсихологія. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.

22. Психоаналіз і психодинамічні концепції. основні поняття та історичний контекст теми.
23. Психоаналіз і психодинамічні концепції. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
24. Психоаналіз і психодинамічні концепції. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
25. Гуманістична та когнітивна психологія. основні поняття та історичний контекст теми.
26. Гуманістична та когнітивна психологія. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
27. Гуманістична та когнітивна психологія. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.
28. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції. основні поняття та історичний контекст теми.
29. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції. ключові представники, теорії та їх наукове значення.
30. Розвиток української психологічної думки та сучасні тенденції. порівняльний аналіз підходів і критична оцінка.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

<table>
<tr><td colspan="8">Поточний та періодичний контроль</td><td rowspan="2">Підсумковий контроль (екзамен)</td><td rowspan="2">Сума балів</td></tr>
<tr><td colspan="4">Змістовний модуль 1</td><td colspan="3">Змістовний модуль 2</td><td>Індивідуальне самостійне завдання</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td rowspan="2">Індивідуальне завдання — 10</td><td rowspan="2">Екзамен — 40</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td colspan="4">Модульний контроль 1 — 5 балів</td><td colspan="4">Модульний контроль 2 — 5 балів</td></tr>
</table>

Поточне оцінювання — 40 балів (8 тем по 5 балів); модульні контрольні роботи — 10 балів (дві по 5); індивідуальне завдання — 10 балів; екзамен — 40 балів. Разом — 100 балів.

Примітка: лекції не оцінюються.

Шкала оцінювання: університетська 100-бальна та національна.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для екзамену
90–100	Задовільно
75–89	
60–74	
менше 60	Незадовільно

11. Ключові терміни навчальної дисципліни

№	Термін	Відповідник англійською мовою
1	Історія психології	History of psychology
2	Періодизація	Periodization
3	Першоджерело	Primary source

4	Душа	Soul
5	Свідомість	Consciousness
6	Інтроспекція	Introspection
7	Психофізика	Psychophysics
8	Структуралізм	Structuralism
9	Функціоналізм	Functionalism
10	Біхевіоризм	Behaviorism

12. Рекомендована література

Основна

1. Боришевський М. Й. Психологія особистості та її розвитку. Київ: Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.
2. Вундт В. Основи фізіологічної психології (Grundzüge der physiologischen Psychologie). 1874.
3. James W. The Principles of Psychology. New York: Henry Holt, 1890.
4. Schultz D. P., Schultz S. E. A History of Modern Psychology. Cengage Learning.
5. Hergenhahn B. R., Henley T. An Introduction to the History of Psychology. Cengage Learning.
6. Goodwin C. J. A History of Modern Psychology. Wiley.
7. Watson J. B. Psychology as the Behaviorist Views It. Psychological Review. 1913.
8. Freud S. The Interpretation of Dreams. 1900.
9. Rogers C. R. On Becoming a Person. Houghton Mifflin, 1961.
10. Neisser U. Cognitive Psychology. Appleton-Century-Crofts, 1967.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. American Psychological Association — https://www.apa.org/
2. Encyclopaedia Britannica, Psychology — https://www.britannica.com/science/psychology
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy — https://plato.stanford.edu/
4. Internet Encyclopedia of Philosophy — https://iep.utm.edu/